
Romeinse bescheiden met daarin een veelvoud aan verwijzingen naar Vaticaanse archivalia uit de periode 1832-1914 te illustreren wordt in de laatste paragraaf van dit opstel – als een soort proef op de som – ingegaan op een thema dat ook al in de eerdere delen vrij regelmatig aan de orde kwam, te weten de bekommernis om een goede priesteropleiding ten behoeve van de katholieke kerk in Nederland. Gekozen is voor één episode uit de geschiedenis van het seculiere grootseminarie Warmond (1799-1967), die dus wordt gereconstrueerd louter op basis van gegevens die ons in genoemd deel verstrekt worden. De keuze van juist dit voorbeeld is niet toevallig. Het verhaal geeft niet alleen inzicht in een bepaald aspect van het onderwijs op Warmond, maar laat ook zien hoe het kerkelijk leiderschap ten behoeve van de katholieke geloofsgemeenschap in ons land in de betrokken periode in de context van een vrij ondoorzichtige bestuurlijke constellatie heeft gefunctioneerd. Deze thematiek dringt zich doorheen alle delen van de *Romeinse bescheiden* heel nadrukkelijk op: allerlei incidenten en conflicten, waarvan de bronnen getuigenis afleggen, hebben hierop betrekking. In een aantal gevallen leidden die conflicten tot veranderingen of aanpassingen in de juridische vormgeving van dat – formele – leiderschap. Met name de verschuivingen die zich tussen 1727 en 1908 aan de top van die pyramidale clericale bestuursstructuur hebben voorgedaan, krijgen óf aan de hand van in extenso gepresenteerde documenten (verslagen, brieven en instructies) óf met behulp van korte signalementen en een groot aantal verwijzingen naar de achterliggende documenten duidelijk reliëf. Enkele van die verschuivingen worden kort samengevat in de zeker op het eerste gezicht misschien enigszins dubbelzinnige titel van dit artikel: Van ‘kerkvoogden’ naar ‘kerkleiders’. Via die titel is één onderwerp van deze bijdrage geïntroduceerd. Hierin wordt vooral de periode 1795-1853 vanuit bestuurlijk oogpunt in het licht gesteld. Daarnaast wordt, zoals al gezegd, aandacht geschonken aan de bronnenpublicatie als zodanig: de opdrachtgevers, de uitvoerders en het resultaat van hun inspanningen ten dienste van de bruikbaarheid voor anderen. Via de titels van de paragrafen twee tot en met vijf wordt dit – tweede – onderwerp, dat het veel bredere tijdvak 1727-1914 bestrijkt, bij de lezer ingeleid. Dat deze beide nogal uiteenlopende thema’s tezamen in één artikel aan de orde worden gesteld, kan bij een eerste globale lezing wellicht ietwat merkwaardig overkomen. Maar wanneer men weet, dat bij de indeling van het materiaal in de